

Exposició conclusions a càrrec del Sr Josep M Besora director del rural'06, realitzat el dia 7 de maig del 2005 a les Jornades de Clausura del Congrés del Món Rural de Catalunya.

Bon dia a tothom, amics i amigues ha arribat l'hora d'explicar o de recollir les conclusions del que ha estat l'eix central d'aquest Congrés, que són els cinc àmbits de debat i de discussió.

Primer de tot vull agrair als cinc ponents, que ja els han anomenat, però que jo els hi vull agrair molt especialment que estiguin aquí perquè d'alguna manera visualitzen el treball que s'ha fet i el seu paper tan important per arribar a les conclusions que a continuació exposaré.

Ara explicaré l'eix central d'aquests cinc àmbits de treball que ha vingut precedit per 50 grups de treball i 15 assemblees que s'han constituït a diferents comarques de Catalunya amb l'objectiu d'impulsar l'acció de govern. En principi, hem distribuït els àmbits en reptes.

El primer repte del que parlem és el **diàleg món rural-món urbà**, i ho plantegem com les demandes que la societat fa al món rural i alhora que pot oferir aquest món rural al conjunt de la societat de Catalunya.

Promocionar la cultura gastronòmica amb productes de proximitat i qualitat reconeguda, això vol dir que hem de promocionar les nostres DO, les IGP, en definitiva els productes de qualitat. A més, necessitem una distribució compromesa amb l'entorn, perquè aquesta proximitat dels productes de qualitat que fem els pagesos de Catalunya pugui ser aprofitat i d'això ja ens n'ha parlat en Santi Santamaría.

Incorporar als programes pedagògics la realitat del món rural, això pot semblar poc important, però és dels aspectes claus d'aquesta relació món urbà món rural. A les escoles, als instituts hem d'aplicar el llenguatge i la percepció d'aquest món rural perquè coneguïn la realitat.

Afavorir la diversificació d'activitats econòmiques en els nostres pobles i comarques, això és un altre element essencial en el DR, parlem de Turisme rural, de productes artesanals, parlem d'altres elements que en la economia d'aquests pobles permeten anar més enllà o que complementin l'agricultura. Dir-vos que en aquest aspecte el Congrés ja està produint accions concretes

des del Departament de Comerç, Consum i Turisme, s'ha llançat un decret de turisme rural per regular-ho adequadament, amb la participació de la gent del sector, regular les residències cases de pagès, les cases rurals diferenciant el turisme rural, l'agroturisme i la resta de turisme. També en produccions artesanals, fruit de les reunions del Congrés, s'ha constituït una comissió interdepartamental entre el DARP, el Departament de Salut i l'ACSA amb l'objecte d'avançar cap a una normativa que ens porti a un projecte de llei sobre artesanía alimentària.

Impulsar la gestió sostenible dels boscos per afavorir la seva qualitat i la prevenció d'incendis, això vol dir que hem d'implementar la llei forestal catalana que té les seves mancances, per valoritzar les externalitats positives que tenen els nostres boscos i alhora valorar econòmicament aquestes externalitats, hem de gestionar el sotabosc, hem de preveure la gestió de la ramaderia extensiva, hem de parlar de produccions ignífugues, i hem de donar valor al paper de les ADF,

En **el segon repte** que ens hem plantejat que es el de **la competitivitat**, és evident que en el món rural necessitem primer de tot ser competitius, al món rural no pot estar al marge d'aquest concepte .

Apropar, facilitar i divulgar la recerca i la innovació al món rural, en aquest sentit es proposa crear la Comissió d'innovació agrària catalana i elaborar un programa integral de recerca a Catalunya amb un horitzó 2013, evidentment estem parlant d'un sector agroalimentari que necessita tota aquesta inversió.

Parlem també de la formació, ***coordinar la formació a través d'un òrgan específic,*** la formació continuada és molt important pels nostres pagesos, pels gerents de les cooperatives, per les empreses, pels immigrants que treballen als diferents sectors del món rural, per tant, també hem d'elaborar un programa pla de formació professional agrària.

Incorporar la gestió empresarial a les explotacions agràries, els pagesos sempre han tingut clar que són professionals però també han de ser empresaris, aquesta realitat s'imposa, i per tant, hi ha elements que s'han d'impulsar per generar aquests canvis, les AGE són una de les formules que impulsarem.

Elaborar un pacte agroalimentari de Catalunya d'acord amb tots els agents de la cadena, no se'ns escapa que el pes de la indústria alimentària en

el PIB de Catalunya és molt important i que sens dubte és un dels motors de l'economia catalana, per tant, cal impulsar aquest pacte en el que participen productors, transformadors i distribució.

Per últim, crear **plataformes d'exportació competitives**, una de les nostres assemblees la titulàvem de Catalunya al Món, això és molt significatiu i és una realitat, però que ha de créixer, l'hem d'impulsar, hem de fer que els nostres productes vagin arreu del món.

El **tercer repte** que s'ha plantejat en aquest Congrés, és el repte de la sostenibilitat, evidentment un repte en el que la societat catalana és molt sensible.

Reconèixer la funció que realitzen els homes i dones del món rural en favor de la sostenibilitat i de l'equilibri territorial que garanteixen els homes i les dones que viuen i treballen al món rural, el 85% del territori català es rural i a aquest territori hi viu poc més del 10% de la població, poc més del 10% dels catalans són rurals, la resta viuen a ciutats i es poden considerar urbans. Per això, aquí ve el paper essencial de la gent que viu en el territori, dels pagesos. En aquest sentit, voldria llançar un missatge i dir que els pagesos no volen ser jardiniers, algú ha posat aquesta etiqueta i aquesta etiqueta sabem que no respon, a la voluntat, ni a la realitat, ni a la necessitat. Els pagesos són agents que produeixen aliments, produeixen territori, produeixen paisatge, tot això, jo recordo les paraules d'en Martí Boada en què ho explicava en molta claredat en les seves paraules. El que s'ha d'afavorir és el pagès com a constructor, com a element dinàmic i productor.

Actuar de manera transversal, en els moments d'establir polítiques que tenen incidència en el territori, aquest és un element que ha sortit reiteradament en els debats, és a dir, necessitem coordinar l'actuació de la nostra administració per fer-la més eficient i més efectiva.

Dinamitzar l'economia de les zones de muntanya i de secà, en aquest cas és necessari parlar de les prioritats i de les estratègies que d'alguna manera estan sorgint en els debats dels Pactes Territorials que abans s'han explicat, per tant, aquest és un element essencial pel territori on hi ha unes debilitats i uns handicaps naturals.

Reconèixer l'especificitat de les zones d'agricultura periurbana, és evident que Catalunya és una de les zones europees on l'agricultura periurbana té un pes important, un pes que cal cuidar i tenir molt en compte, en els debats s'ha

parlat de la creació de l'Observatori Europeu d'Agricultura Periurbana i el paper que hi pot jugar Catalunya amb les seves experiències i amb la seva voluntat. En definitiva, hem de planificar i ordenar el territori.

Dotar els sistemes de producció agrària convencional dels elements de sostenibilitat necessaris, tenim un agricultura productiva tradicional que té una capacitat important i l'hem d'adaptar a aquestes noves exigències, a la condicionalitat i s'han de posar els elements necessaris perquè això es produeixi.

Promocionar els models de produccions agràries de caràcter integrat i ecològic, és una de les demandes de la societat que tot i ser incipient és creixent i té un futur important. Plantejar la producció i l'aprofitament d'energies alternatives com element estratègic de desenvolupament. Hem d'incloure, en el proper PDR totes aquestes polítiques, davant de la crisi energètica que tots som conscients de que estem patint, les energies alternatives tenen un futur clar i el món rural pot jugar un paper molt important en el desenvolupament d'aquestes energies alternatives.

Propiciar un Pacte per l'ús de l'Aigua amb consens social, aquest element va sortir de forma molt clara i contundent en l'assemblea de Mollerussa i crec que és necessari fer un Pacte ja que s'ha de tractar aigua com un element important i que la gent valora. Per últim, garantir una política de regadius sostenibles que impulsi l'activitat econòmica i social. Hem de fer polítiques per modernitzar els antics regadius i fer els nous molt més eficients.

El repte de la vertebració social, el conjunt de les entitats del territori han pogut participar d'una manera més activa, tot el món associatiu, les administracions, els ajuntaments han participat perquè entenem que la vertebració social és un dels eixos claus del territori envers el País.

Garantir els serveis bàsics per la població rural; sanitat, cultura, educació, etc. No hi ha d'haver discriminació entre els serveis que pot rebre un ciutadà a Barcelona o a qualsevol ciutat metropolitana envers els que es poden rebre al Pallars, la Garrotxa o la Terra Alta. Hi ha un element essencial en tot això, que són les noves tecnologies. Avui quan parlem de infraestructures bàsiques en tot el territori ja no podem parlar només de carreteres o diferents construccions, hem de parlar sobretot del paper de les noves tecnologies. No pot ser que hi hagi llocs on no hi hagi cobertura de mòbil, on no hi tinguem banda ampla, hem

disposar del cable per arribar a qualsevol indret, poble o masia de Catalunya perquè es necessari i essencial per a mantenir-lo.

Promoure la integració social de la població rural mitjançant activitats cíviques i culturals. Els canvis demogràfics, molt importants en aquests últims cinc anys, ens porten un nivell d'immigració més elevat al món rural que a l'urbà. Tots aquests canvis, juntament amb una aturada de la davallada que hi havia hagut fins fa cinc anys de la població rural, i que en aquest moments hi ha un certa recuperació, ens porta cap a un nou context en el qual les polítiques d'integració seran molt importants, La vertebració social ens porta a reconèixer el paper que exerceix la dona pel manteniment d'un món rural viu i fomentar les polítiques de gènere, és evident que la dona ha jugat i ha de seguir jugant aquest paper dins de l'explotació agrària i també dins de l'economia del territori. Per tant, en el futur PDR ha d'incorporar mesures que activin la seva participació en l'economia del territori.

Prioritzar programes específics per fer atractiu el món rural als joves. S'ha de potenciar la incorporació dels joves al camp, però no únicament al camp sinó a les activitats diversificades en el territori. S'han de potenciar als nous emprenedors.

Impulsar un pla director de modernització i concentració cooperativa, les nostres cooperatives necessiten una acció especial i en aquest sentit cal modernitzar-les i cal anar cap a fórmules que permetin concentrar-les. També, aprofitar l'activitat de la cooperativa rural, concepte que el ponent del Congrés Ignasi Aldomà va definir en la seva ponència, per crear sinèrgies amb l'activitat local. Molt sovint, la cooperativa és la única empresa del poble, tots sabem, que molts cops la seva viabilitat està molt qüestionada , però no es pot deixar perdre, per tant, hem de buscar fórmules que permetin fer evolucionar aquesta realitat, molt precària com diríem avui en dia, i trobar maneres com per exemple les agrobotigues o els serveis bàsics que pot oferir una empresa com la cooperativa local en un poble petit.

I per últim anem a passar al **Repte Institucional** que ens parla de quin és el paper que l'administració ha de jugar per dur a terme aquests reptes que hem parlat i tirar endavant aquest món rural..

És demana un compromís ***d'una administració més propera, àgil, amb capacitat d'actuar transversalment*** i que simplifiqui les gestions, jo diria que

aquesta és una de les constants en tots els debats i en tots els àmbits que han sortit, i per tant, jo crec que hi ha una dinàmica positiva que entenc que s'ha de notar.

Demaneu també, ***una política de Desenvolupament Rural que gestioni el Pla Estratègic dels Quinze Pactes Territorials, amb la participació dels diferents agents socials.*** Hem d'entendre que els 15 Pactes Territorials han d'anar molt més enllà del PDR, és a dir, el PDR no deixa de ser l'eix central d'aquests Pactes, però avui hem de ser capaços de recuperar diners d'altres fons europeus, estem parlant no només del FEADER, sinó del FEDER, del Fons Social Europeu i, per últim, hem d'aconseguir un pressupost addicional del Govern de la Generalitat per temes de Desenvolupament Rural. Sense oblidar que hi ha un element essencial que és el finançament municipal, els municipis necessiten tenir fons de maniobra que els hi permetin aplicar les Polítiques de Desenvolupament Rural.

Aplicar el ***Contracte Global d'Explotació (CGE) com a eina de compromís mutu i per fer les explotacions agràries més competitives,*** aquesta és una demanda que en part ja és una realitat, perquè al mateix temps que s'impulsa un Congrés, el DARP ha impulsat una prova pilot en quatre comarques de Catalunya del CGE. En aquests moments la gent que sou del Berguedà, del Pla de L'Estany, de l'Alt Urgell o de la Conca de Barberà sabeu que aquest tema s'està treballant. Evidentment, a nivell pilot i aquest any ha de servir per definir quin és el model de CGE que s'haurà d'impulsar a partir de l'any que ve, com un model essencial, en principi, per prioritzar els models d'agricultura que necessitem.

Protegir el sòl en funció dels seus usos. El sòl en la mesura que s'intervé en ell és irrecuperable, és a dir, quan en un sòl s'hi construeix o es canvia el seu ús és molt difícil fer marxa enrera, per tant, s'ha de protegir en els diferents usos que se'ls hi ha donat, Elements necessaris que han sortit en els debats són per exemple: acabar la cartografia dels sòls de Catalunya.

També hem ***d'afavorir la transparència en el mercat de la terra, i facilitar eines per gestionar el mercat de terres,*** la terra és un element essencial perquè es puguin redimensionar les nostres explotacions agràries. Hem de posar eines per evitar l'especulació en la mesura del possible, afavorint que es puguin agrupar terres i es puguin fer algunes iniciatives com algunes cooperatives ja han començat a treballar.

Dit això, hem fet un repàs, a tot el que hem discutit en aquests àmbits, els cinc àmbits de debat que ens hem plantejat.

El que em conclòs són les recomanacions i propostes que aquest Congrés fa al Govern de la Generalitat, i que són la referència perquè els propers anys s'actui, i que aquest Congrés serveixi com un element de referència no únicament per l'administració sinó també per tota la societat, per totes les entitats que avui esteu aquí i que heu participat en l'elaboració d'aquestes conclusions.

Un element que el Congrés ha creat i que ha servit per gestionar el propi Congrés però que li ha de donar continuïtat és la Fundació del Món Rural. Evidentment, no podem deixar el Congrés aquí, avui no acaba res, això ho vaig dir el primer dia, aquest Congrés no és el Final de res sinó que és l'inici d'una nova etapa, aquesta nova etapa creiem que **la Fundació del Món Rural ha de garantir i ha de ser una plataforma de la iniciativa Pública i Privada que apliqui i segueixi les conclusions d'aquest Congrés**. Per tant, la Fundació és l'hereva del que avui estem fent, el primer que haurà de fer serà editar les conclusions perquè tots les pogueu tenir, llegir i seguir en el transcurs dels propers temps, perquè estem parlant del primer Congrés del Món Rural i esperem i desitgem que hi hagi un segon Congrés del Món Rural, que no podem dir quan però serà quan toqui.

Dit això, només agrair-vos a tots la feina que s'ha fet durant aquests setze mesos en el territori, agrair el paper de tots els agents; sindicats, cooperatives, ajuntaments, les diferents administracions, els pagesos, les explotacions, tothom que ha participat en aquests treballs.

Gràcies a tots fins ara.